



Sastamalan seudun sosiaali- ja terveystalveluiden ympäristöterveydenhuollon ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma vuosille 2017-2019

Päivitys 2018



Sisällysluettelo

JOHDANTO	2
1. YMPÄRISTÖOLOT JA MERKITTÄVIMMÄT PILAANTUMISVAARAA AIHEUTTAVAT TOIMINNOT	4
1.1 Ympäristöolot	4
1.3 Merkittävimmät pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot	4
2. VALVONTAKOhteET	5
2.1 Ympäristöluvanvaraiset valvontakohteet	5
2.2 Rekisteröitävät valvontakohteet	5
2.3 Direktiivilaitokset	6
2.4 Ilmoitusvelvolliset kohteet	6
2.5 Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta	6
2.5.1 Toiminnot, joilla ei ole lupavelvollisuutta	6
2.5.2 Kemikaalien valvonta	6
2.5.3 Haitan kärsijän tai toiminnanharjoittajan ilmoituksesta vireille tulleet valvonta-asiat ja poikkeustilanteet (YSL 169 § ja 186 §) sekä muut tarkastukset	7
2.5.4 Ympäristönsuojelumääräysten valvonta (YSL 202 §)	7
2.6.1 Rekisteröitävä jätteen keräystoiminta JL 100 §	8
2.6.2 Jätelain 124 §:n mukaiset tarkastukset	8
2.6.3 Jätteiden hyödyntämisen valvonta maanrakentamisessa	9
2.6.4 Jätelain yleinen valvonta	9
2.6.5 Rakennus- ja purkutyöt	9
2.7 Muun lainsäädännön valvonta	9
2.7.1 Vesilain (VL 587/2011) valvonta	9
2.7.2 Vesihuoltolain (VHL 119/2001) valvonta	9
2.7.3 Maastoliikenne- ja vesiliikennelain valvonta	10
2.7.4 Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta	10
2.7.5 Maa-aineslain valvonta	10
2.7.6 Luonnonsuojelulain mukaiset tehtävät	10
3. YMPÄRISTÖLUVANVARAISTEN TOIMINTOJEN RISKINARVIOINTI	11
3.1. Valvonnan kohdistaminen ja suunnittelu	11
3.2 Otantamenetelmät	11
4. VALVONTAOHJELMAN LAATIMINEN	12
5. VALVONTATOIMENPITEET JA VALVONNAN MAKSULLISUUS	12
6. VALVONTAOHJELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	13
7. VALVONNAN ORGANISOINTI JA RESURSSIT	13
7.1. Delegointi	14
7.2. Viranomaisten välinen yhteistyö	15

JOHDANTO

Tämä ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma koskee Sastamalan seudun sosiaali- ja terveystalvelujen (Sotesin) jäsenkuntien (Punkalaidun ja Sastamala) toiminta-alueetta.

Alueen ympäristö- ja terveydensuojeluviranomaisena toimii Sastamalan seudun sosiaali- ja terveystalveluiden (Sotesi) ympäristöjaosto. Ympäristöjaosto on delegoinut osan toimivaltaansa alaisilleen viranhaltijoille.

Valvontasuunnitelma

Ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee laatia alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten **valvontasuunnitelma** (YSL 168 §). Valvonnan tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustua ympäristöriskien arviointiin. Lakisääteinen valvontasuunnitelma koskee ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa. Halutessaan ympäristönsuojeluviranomainen voi koota myös muiden säädösten mukaiset valvontatehtävät samaan suunnitelmaan. Valvontasuunnitelmassa on tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja valvontaviranomaisen on valvottava säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti.

Tähän valvontasuunnitelmaan on koottu myös jätelain (JL 646/2011), vesilain (VL587/2011) ja vesihuoltolain (VHL 119/2001) mukainen valvonta sekä maa-aineslain (MAL 555/1981) mukainen valvonta. Valvontasuunnitelma tarkistetaan säännöllisesti 3 vuoden välein tai jos valvontaan vaikuttavissa olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Valvontaohjelma

Valvontasuunnitelman lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen säännöllisestä valvonnasta valvontaohjelma. Valvontaohjelmaan kootaan tiedot valvottavista kohteista ja määritellään ympäristöriskien arvioinnin perusteella laitoskohtaiset määräaikaistarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet. Valvontaohjelman mukaisista valvonnoista peritään maksu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen maksutaksan mukaan. Valvontaohjelma tehdään vuosittain.

Tavoitteet

Ympäristönsuojelulain 167 §:n mukaan valvontaviranomaisen tulee järjestää valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä, tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Ympäristönsuojeluun liittyvän valvonnan tavoitteena on ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja jo tapahtuneesta pilaantumisesta aiheutuneiden haittojen korjaaminen. Lisäksi valvonnan tavoitteena on jätteistä ja jätehuollosta aiheutuneiden haittojen

ehkäiseminen ja jätteiden hyötykäytön edistäminen. Valvonnan avulla vähennetään päästöjä pinta- ja pohjavesiin, ilmaan sekä maaperään ja tarkastuksilla välitetään tietoa lainsäädännön vaatimuksista, ympäristön pilaantumisherkyydestä, toiminnan ympäristövaikutuksista, parhaasta käyttökelpoisesta tekniikasta (BAT) sekä ympäristön kannalta parhaasta käytännöstä (BEP). Sotesissa valvontatehtävät järjestetään käytettävissä olevien voimavarojen mukaan niin, että valvonnan laatu ja tehokkuus ovat mahdollisimman hyvät.

1. YMPÄRISTÖOLOT JA MERKITTÄVIMMÄT PILAANTUMISVAARAA AIHEUTTAVAT TOIMINNOT

1.1 Ympäristöolot

Sastamalan kaupungissa ja Punkalaitumen kunnassa on yhteensä n. 28 400 asukasta. Ympäristönsuojelun valvonta-alueen pinta-ala on noin 1895 km², josta vettä on noin 107 km². Maa- ja metsätalous on alueella keskeinen elinkeino. Perinteisiä vahvoja teollisuuden toimialoja seudulla ovat metalli-, kumi-, muovi- ja puuala sekä rakentaminen.

Sastamala sijaitsee Kokemäenjoen vesistön molemmin puolin Pirkanmaan lounaiskulmassa. Kuntaa jakavat Kokemäenjoki, Liekovesi, Rautavesi ja Kulovesi. Muita merkittäviä järviä kunnan alueella ovat Houhajärvi, Ylistenjärvi, Kiikoisjärvi, Mouhijärvi ja Kirkkojärvi Suodenniemellä. Punkalaitumen halki virtaa Punkalaitumenjoki sivujokineen. Muuten Punkalaitumella on vähän vesistöjä. Punkalaitumen suurin järvi on Urjalan rajalla sijaitseva Vehkajärvi.

Sastamalan alueella sijaitsee 16 luokiteltua pohjavesialuetta, joista 9 on 1-luokkaan kuuluvia vedenhankintaa varten tärkeitä pohjavesialueita. Punkalaitumen kunnan alueella sijaitsee 7 pohjavesialuetta, joista 3 on 1-luokkaan kuuluvia vedenhankintaa varten tärkeitä pohjavesialueita.

Merkittävimpiä luonnonsuojelualueita valvonta-alueella ovat Ritajärven luonnonsuojelualue ja Natura2000-alueet; Kuorsumaanjärvi, Lavijärven-Palojärven kalliot, Puurijärvi-Isosuo, Kiikoisten metsä, Kilpjoen ranta, Kiimajärvi, Kilpikoski, Vehmaanniemi, Pirunvuori, Hanhijärvi-Keskinen-Tapiolanjärvi ja Ekojärvi Sastamalassa sekä Punkalaitumella Isosuo ja Telkunsuo.

1.3 Merkittävimmät pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot

Merkittävimmillä yksittäisillä ympäristön pilaantumisen riskiä aiheuttavilla toimijoilla on ympäristölupa toiminnalleen. Vesistöjä kuormittavia hajapäästöjä aiheutuu muun muassa peltoviljelystä ja haja-asutuksen jätevesistä. Pohjavesialueilla merkittäviä pilaantumisen vaaraa aiheuttavia toimintoja ovat maa-ainesten ottaminen, murskaus, asutuksen jätevesikäsitely sekä esimerkiksi maatilojen polttoainesäiliöt.

Maaperän pilaantumisriski on suurin sellaisissa teollisuuslaitoksissa, joissa varastoidaan tai käsitellään kemikaaleja tai vaarallisia jätteitä sekä niillä asuinkiinteistöillä, joissa on käytössä vanha maanalainen öljysäiliö. Suurin yksittäinen alueella toimiva kemianteollisuuden laitos on Kemiran tehdas Sastamalassa. Laitoksen valvonta kuuluu ELY-keskukselle.

Punkalaitumella on useita turvetuotantoalueita. Turvetuotannosta aiheutuu pääasiassa ravinne- ja kiintoaineskuormitusta sekä veden happamoitumista vesistöissä. Turvetuotannon valvonta kuuluu Pirkanmaan ELY-keskukselle.

Sastamalassa toimii Dragon Mining Oy:n rikastamo. Kaivostoiminnasta aiheutuu päästöjä vesiin, mutta myös melu- ja pölypäästöjä. Rikastushiekka-altaan patovallin murtuminen voi aiheuttaa riskin ympäristöön. Kaivostoimintaa valvoo Pirkanmaan ELY-keskus.

2. VALVONTAKOhteet

2.1 Ympäristöluvanvaraiset valvontakohteet

Ympäristöluvanvaraiset toiminnot on määritelty ympäristönsuojelulain liitteessä 1. Ympäristönsuojeluasetuksessa (VNA 713/2014) on säädetty toimivaltarajat, joissa määritellään, minkälaisia toimintoja kunnan ympäristöviranomaisen voi luvittaa ja valvoa.

Sastamalan ja Punkalaitumen alueella on kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulle kuuluvia ympäristöluvanvaraisia toimintakohteita yhteensä 112 kpl.

Taulukko 1

Ympäristöluvanvaraiset valvontakohteet	Valvonta-luokka	Tarkastusväli vuotta	Kpl
Metsäteollisuus			-
Metalliteollisuus	III	5	1
Energiantuotanto			-
Polttoaineiden valmistus taikka kemikaalien tai poltto-nesteiden varastointi tai käsittely	II	3	14
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	II	3	2
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maa-ainesten otto (tarkastus toimintavuosina)	I	1	14
Mineraalituotteiden valmistus	II	3	2
Nahan tai tekstiilien laitosmainen tuotanto tai käsittely			-
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	II	3	2
Eläinsuojat	III	5	47
Liikenne	II	3	6
Jätteiden ammattimainen tai laitosmainen käsittely sekä jätevesien käsittely	II	3	16
Ampumaradat	III	5	7
Krematoriot			-
Kiinteä eläintarha tai huvipuisto			-
Pysyvä, ulkona sijaitseva laitosmainen suihkupuhaluspaikka			-
Muu, esim. YSL 27 § 3) mukaiset kohteet	III	5	1

2.2 Rekisteröitävät valvontakohteet

Ympäristönsuojelulaissa (116 §) on määritelty toiminnot, jotka eivät normaalitilanteessa vaadi ympäristölupaa vaan toiminta voidaan rekisteröidä. Rekisteröitäville toiminnoille riittää pelkkä ilmoitus ympäristöviranomaisille, tosin pohjavesialueella oleva toiminta tarvitsee aina ympäristöluvan. Ilmoitus on tehtävä viimeistään 90 päivää ennen toiminnan aloittamista. Rekisteröitäviä toimintoja ovat mm. asfaltiasemat, polttoaineiden jakeluasemat ja polttoaineteholtaan alle 50 megawatin energiantuotantolaitokset tietyin rajoituksin.

Rekisteröitävää toimintaa koskevista erityisistä vaatimuksista ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Ilmoituksessa on oltava rekisteröintiä varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajasta, toiminnasta ja sen sijainnista sekä vaikutuksista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä. Viranomainen ilmoittaa toiminnan rekisteröinnistä ilmoituksen tekijälle.

Taulukko 2

Rekisteröitävät valvontakohteet	Valvonta-luokka	Tarkastusväli vuotta	Kpl
Energiantuotantolaitos	II	3	2
Jakeluasema	II	3	4
Asfalttiasema	II	3	1

2.3 Direktiivilaitokset

Direktiivilaitokset on määritelty ympäristönsuojelulain liitteessä 1. Direktiivilaitokset määritellään ns. BAT ja BREF -asiakirjojen perusteella. Kaikki direktiivilaitokset ovat kokoluokaltaan niin suuria toimintoja, että ne ovat ELY-keskusten valvottavia kohteita.

2.4 Ilmoitusvelvolliset kohteet

Ympäristönsuojelulaissa (118-120 §) on säädetty ilmoitusmenettelyn mukaisista toiminnoista (melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta, koeluonteinen toiminta ja poikkeukselliset tilanteet). Näistä toiminnoista tehdään ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, joka tekee ilmoitusten perusteella päätöksen.

Ilmoitusmenettelyn mukaisissa kohteissa valvontaa tehdään toimenpidepyyntöihin perustuen. Ilmoituksenvarainen toiminta on usein lyhytaikaista, joten kohteita ei tarkasteta suunnitelmallisesti.

Muita ilmoitusmenettelyn kautta valvottavia kohteita ovat eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta annetun asetuksen, ns. nitraattiasetuksen (VNA 1250/2014) mukaisesti ilmoitetut toiminnot.

2.5 Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta

2.5.1 Toiminnot, joilla ei ole lupavelvollisuutta

Muita kuin ympäristölupavelvollisia tai rekisteröintimenettelyn piiriin kuuluvia laitoksia lisätään valvontakohteiksi, mikäli se todetaan tarpeelliseksi riskinarvioinnin perusteella. Riskiä voi nostaa esimerkiksi toiminnan sijaitseminen pohjavesialueella tai muuten herkässä ympäristössä.

2.5.2 Kemikaalien valvonta

ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat kemikaalien käyttöolosuhteita kemikaaleja käsittelevissä laitoksissa kemikaaleista aiheutuvien ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi kemikaalilain sekä REACH-, biosidi- ja POP-asetusten nojalla. ELY-keskuksen

ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivalta määräytyy ympäristönsuojelulain mukaisesti.

Tarkastuksilla valvotaan myös valtioneuvoston asetusta otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden huollosta (452/2009). Valvonta suoritetaan muun valvonnan yhteydessä.

2.5.3 Haitan kärsijän tai toiminnanharjoittajan ilmoituksesta vireille tulleet valvonta-asiat ja poikkeustilanteet (YSL 169 § ja 186 §) sekä muut tarkastukset

Kaikki ympäristönsuojeluviranomaisen tekemät tarkastukset eivät ole suunnitelmallisia. Tarkastaminen on ympäristönsuojeluviranomaiselle keskeinen asian selvittämisen keino. Tarkastus on pääsääntöisesti tarpeen tehdä ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun vastaavan seikan vuoksi. Ensimmäinen tarkastus on maksuton. Tarkastuksen perusteella annettavien kieltojen tai määräysten noudattamisen valvomisesta peritään maksu..

Tarkastuksia voidaan tehdä myös esimerkiksi projektiluonteisesti, jolloin valvonta kohdennetaan koskemaan vain tiettyä toimialaa, aluetta tai toimintaa. Tällaiset laitokset /toiminnot voivat olla esimerkiksi sellaisia, jotka eivät ole ympäristöluvanvaraisia tai jotka eivät muuten raportoi säännöllisesti ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista. Lisäksi tarkastuksia voidaan suorittaa myös silloin, kun tiettyä toimialaa koskevat määräykset ovat muuttuneet.

Ilmoitusta koskeva toiminta käydään tarkastamassa ja arvioidaan toiminnasta aiheutuva haitta ja tarvittavat toimenpiteet. Haitan poistamiseksi tehtävät toimenpiteet ja niiden aikataulu voidaan sopia tarkastuksella ja kirjata muistioon tai tarvittaessa toiminnanharjoittajalle annetaan kehoitus ryhtyä toimenpiteisiin. Tarvittaessa voidaan tehdä yhteistarkastus jonkun muun viranomaisen kanssa, jos ilmoitus koskee sellaista asiaa, jossa toimivalta on rinnakkaista tai päällekkäistä tai tarvitaan toisen viranomaisen asiantuntemusta. Tällaisia tarkastuksia voi tulla esim. terveyshaittaa koskevissa asioissa. Annettujen ohjeiden ja määräysten toteutuminen varmistetaan seurantatarkastuksilla.

2.5.4 Ympäristönsuojelumääräysten valvonta (YSL 202 §)

Sotesin jäsenkuntien (Punkalaidun ja Sastamala) yhteiset ympäristönsuojelumääräykset on hyväksytty Punkalaitumen kunnanvaltuustossa 22.4.2013 § 26 ja Sastamalan kaupunginvaltuustossa 13.5.2013 § 41 ja ne ovat tulleet voimaan 1.7.2013.

Määräyksillä ehkäistään ympäristön pilaantumista sekä vähennetään pilaantumisesta aiheutuvia haittoja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Ympäristönsuojelumääräyksistä voidaan tehdä tietyin edellytyksin poikkeamispäätös. Valtaosa poikkeamispäätöksistä koskee käytöstä poistettuja öljysäiliöitä. Ympäristönsuojelumääräysten mukaiset valvontatehtävät tulevat poikkeamispäätösten lisäksi vireille lähinnä yleisöilmoitusten ja valitusten kautta.

2.5.4.1 Käytöstä poistetun maanalaisen säiliön käsittely

Ympäristönsuojeluviranomainen voi yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksen ympäristönsuojelumääräysten antamasta velvollisuudesta poistaa käytöstä poistettu öljy-, polttoaine- tai muu kemikaalisäiliö maaperästä, mikäli poistaminen on teknisesti hyvin vaikeaa tai siitä aiheutuu kohtuutonta vahinkoa muulle omaisuudelle.

2.6 Jätelain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluu jätelain (646/2011) nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonta. Yleinen valvontavastuu on yhteinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

2.6.1 Rekisteröitävä jätteen keräystoiminta JL 100 §

Sen, joka aikoo harjoittaa jätteen ammattimaista keräystä, on tehtävä ilmoitus jätelain 142 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jonka alueella keräystä harjoitetaan. Ammattimaisen keräyksen vastaanottopisteitä ovat mm. aluekeräyspisteet. Ilmoitus on tehtävä hyvissä ajoin ennen keräyksen aloittamista.

Ilmoituksessa on oltava toiminnan jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajasta ja toiminnasta, kuten kerättävistä jätteistä, jäteastioista ja vastaanottoaikkojen sijainnista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on ilmoitettava jätehuoltorekisteriin merkitsemisestä ilmoituksen tekijälle. Ympäristönsuojeluviranomainen valvoo muun valvonnan yhteydessä jätettä kuljettavien liittymistä jätehuoltorekisteriin ja tekee tarvittaessa rekisteriin ilmoittautumattomista kuljettajista ilmoituksen ELY-keskukseen.

2.6.2 Jätelain 124 §:n mukaiset tarkastukset

Jätelain (646/2011) 124 § velvoittaa valvontaviranomaiset tarkastamaan määräajoin laitokset ja yritykset, joissa:

- 1) harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä;
- 2) syntyy vaarallista jätettä;
- 3) harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä;
- 4) toimitaan jätteen välittäjänä;
- 5) toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja

Jätelain mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulla näistä tehtävistä on jätteen ammattimaisen keräyksen valvonta sekä jätteen laitos- tai ammattimainen käsittely niiltä osin kuin ne kuuluvat kunnan ympäristönsuojelulain mukaisiin valvottaviin kohteisiin. Jätelain mukaan vastuu jätteiden kuljetus- ja välitystoiminnan valvonnasta kuuluu ensisijaisesti ELY-keskukselle. Vaarallista jätettä synnyttävien laitosten tai yritysten osalta valvontavastuu on jakamaton, joten valvontavastuusta sovitaan ELY-keskuksen kanssa.

Vaarallista jätettä tuottavia toimintoja pystytään nykyisillä resursseilla tarkastamaan vain projektiluontoisesti. Alueella toimivista vaarallisia jätteitä tuottavista toiminnoista laaditaan rekisteriä. Valvonta keskitetään niihin toimintoihin, joissa syntyy suuria määriä vaarallisia jätteitä tai joissa muodostuvat vaaralliset jätteet ovat ympäristön kannalta haitallisimpia. Myös sijaintiriski tulee ottaa valvonnan tarpeen arvioinnissa huomioon.

2.6.3 Jätteiden hyödyntämisen valvonta maanrakentamisessa

Betonimursketta, lentotuhkaa, pohjatuhkaa ja leijupetihiekkaa voidaan tietyin edellytyksin käyttää maanrakentamisessa ilman ympäristölupaa (VNA 591/2006 ns. MARA-asetus). Käytöstä on ilmoitettava alueelliselle ELY-keskukselle. Valvontaa tehdään tarvittaessa ilmoitusten perusteella.

Alle 500 t (300 m³) betoni- ja tiilijätettä tai alle 500 m³ asfalttijätettä saa tietyillä edellytyksillä hyödyntää kunnan ympäristönsuojelun viranhaltijan hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Kyseisen toiminnan katsotaan olevan pienimuotoista, ei laitosmaista ja ei ammattimaista. Kaikki asfaltin hyötykäyttöön liittyvät hankkeet tulee kuitenkin saada kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tietoon (ilmoitus ennakoon).

2.6.4 Jätelain yleinen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluva jätelain yleinen valvonta kohdistuu muun muassa jätehuoltoon liittymisen valvontaan, jätehuoltomääräysten valvontaan ja roskaantumisasioihin.

Roskaantumistapaukset tulevat yleensä ilmi valituksien kautta. Kaikki ilmoitetut kohteet kirjataan asianhallintajärjestelmään ja ne käydään tarkastamassa, jos ei se ole ilmeisen tarpeetonta. Jos roskaajaa ei saada selville, vastuu alueen siivoamisesta on maanomistajalla. Alueen ympäristönsuojeluviranomaiselle tulee vuosittain muutamia kymmeniä yhteydenottoja roskaantumisasiosta.

2.6.5 Rakennus- ja purkutyöt

Rakentamisesta ja rakennusten purkamisesta voi aiheutua pöly- ja meluhaittoja ja roskaantumista. Rakennus- ja purkulupien yhteydessä vaaditaan ilmoitus siitä, mihin jätteet toimitetaan. Valvontaa tehdään tarvittaessa ilmoitusten perusteella.

2.7 Muun lainsäädännön valvonta

2.7.1 Vesilain (VL 587/2011) valvonta

Vesilain mukaiseen valvontaan kuuluvat mm. vesistöjen rakentamiseen sekä pohja- ja pintaveden ottamiseen liittyvät tarkastukset sekä ojitusasiat. Vesilain mukaista lupaa haetaan yli 500 m³ ruoppaukselle aluehallintovirastolta ja ilmoitukset pienimuotoisista ruoppauksista tehdään ELY-keskukselle. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee vesilain mukaan erimielisyydet, jotka eivät vaadi VL 5:3:n mukaan lupaa tai joita ei käsitellä VL 5:4:n mukaan ojitustoimituksessa, ja jotka aiheutuvat muun muassa ojan tekemisestä toisen maalle tai toisen tien poikki tai ojan suunnan muuttamisesta sekä veden johtamisesta ojaan tai puroon toisen maalla. Alueen ympäristönsuojeluviranomaiselle tulee vuosittain useita yhteydenottoja vesilainvalvontaa liittyen.

2.7.2 Vesihuoltolain (VHL 119/2001) valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii vesihuoltolain (119/2001) mukaisena valvontaviranomaisena. Tehtävänä on valvoa vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella sijaitsevien kiinteistöjen liittymistä vesihuoltolaitoksen viemäriin ja vesijohtoon ja käsitellä lain 11 §:n tai 17 c §:n mukaisia vapautushakemuksia. Vapautushakemusten käsittelyn yhteydessä tehdään kohteeseen aina tarkastus. Valvontakohteet tulevat ympäristönsuojeluyksikköön lisäksi vireille

lähinnä rakennusvalvonnassa käsittelyssä olevien maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten lupien tai naapurivalitusten myötä. Verkostoihin liittymättömiä kiinteistöjä on selvitetty myös yhteistyössä Sastamalan Veden kanssa.

2.7.3 Maastoliikenne- ja vesiliikennelain valvonta

Maastoliikennelain (1710/1995) ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ympäristönsuojeluviranomainen voi myöntää luvan järjestää toistuvasti kilpailuja tai harjoituksia moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla samassa maastossa ja hyväksyä moottorikelkkailureittien reittisuunnitelmat.

Vesiliikennelain (436/1996) mukaan moottorikäyttöisellä vesikulkuneuvolla suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samalla vesi-alueella on haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Näiden luvanvaraisten toimintojen valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

2.7.4 Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyy merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) mukaisen huvivenesataman jätehuoltosuunnitelman. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviin kuuluu myös kunnan hyväksymien satamaa koskevien jätehuoltomääräysten valvonta.

2.7.5 Maa-aineslain valvonta

Maa-ainesten ottamista koskevan lupa-asian ratkaisee kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain (64/1986) mukainen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen 1.7.2016 lähtien. Ympäristöluvanvaraiset maa-aineslain mukaiset kohteet on huomioitu taulukossa 1. Kohteissa, joissa ei tapahdu louhintaa tai murskausta ei kuitenkaan vaadita ympäristölupaa, jolloin kyseisiä kohteita valvotaan ainoastaan maa-aineslain perusteella. Valvontaa suoritetaan vuosittaisella tarkastuksella ja tarkistamalla vuosiraportti.

Maa-aineslain perusteella valvottavia kohteita, jotka eivät ole ympäristöluvanvaraisia on Sastamalan ja Punkalaitumen alueella 2 kpl.

2.7.6 Luonnonsuojelulain mukaiset tehtävät

Kunnan tulee edistää luonnon- ja maisemansuojelua alueellaan. Kunta päättää omistajan hakemuksesta tai suostumuksesta luonnonmuistomerkeistä yksityismaalla.

Kunta voi omistajan hakemuksesta tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen esityksestä lakkauttaa yksityismaalla olevan luonnonmuistomerkin rauhoituksen, jos rauhoitukselle ei ole enää perusteita tai jos rauhoitus estää yleisen edun kannalta merkittävän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen.

Hakemuksesta on hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto. Jos asia on tullut vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen esityksestä, alueen omistajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

3. YMPÄRISTÖLUVANVARAISTEN TOIMINTOJEN RISKINARVIOINTI

3.1. Valvonnan kohdistaminen ja suunnittelu

Valvontatoimet ja tarkastukset kohdennetaan ensisijaisesti toimintoihin, joiden arvioidaan aiheuttavan suurimman ympäristöriskin. Ympäristöriskin suuruus arvioidaan toimialakohtaisen päästöriskin ja laitoskohtaisen sijaintiriskin perusteella. Arvioidun riskin suuruuteen vaikuttaa päästöaineen haitallisuus ja määrä sekä ympäristön herkkyys päästön vaikutusalueella.

Tarkastusaikataulua, tarkastustiheyttä ja tarkastuksiin varattavien voimavarojen tarvetta suunniteltaessa on otettu huomioon eri toimintojen aiheuttama ympäristön pilaantumisen riski. Tunnistetut ja arvioinnissa käytetyt riskit ovat seuraavat: melu ja värinä, päästö ilmaan, päästö viemäriin, pöly, päästö pintavesiin, haju, päästö pohjaveteen, roskaantuminen ja epäsiisteys sekä päästö maaperään. Toimialakohtaisesti on arvioitu riskin olemassaolo ja arvioitu sen merkittävyys. Saadun arvioinnin pohjalta toimialat sijoittuvat valvontaluokkiin.

Valvontaluokituksen mukainen tarkastustiheys on 1-5 vuoden välein. Valvontaluokat ja -tiheys on esitetty toimialakohtaisesti taulukoissa 1 ja 2. Toimialakohtaista valvontaluokitusta voidaan muuttaa laitoskohtaisesti. Laitoskohtaisen arvioinnin perusteella muodostuu kunkin laitoksen lopullinen valvontaluokka. Arvioinnissa huomioidaan laitoksen sijaintiriski ja valvontahistoria. Sijaintiriskeissä otetaan huomioon pohjavesi, pintavesi, asutuksen läheisyys ja toiminnan vaikutuspiirissä olevat muut herkätkohteet, kuten koulut, sairaalat, luonnonsuojelu- ja virkistysalueet. Toiminnoille, jotka kertaluontoisuutensa vuoksi eivät tarvitse säännöllistä valvontaa (esim. jätteiden hyödyntäminen maarakentamisessa), riittää yleensä tarkastuskäynti kerran ympäristöluvan voimassaolon aikana.

Valvontaluokka	Tarkastustiheys
I	kerran vuodessa
II	kerran 3 vuodessa
III	kerran 5 vuodessa
IV	kerran lupa-aikana

3.2 Otantamenetelmät

Sotesin valvontaohjelmassa ei käytetä otantamenettelyä. Valvontaohjelman mukaiset kohteet tarkastetaan järjestelmällisesti niille määritellyn tarkastustiheyden mukaan. Tarkastustiheyttä määriteltäessä on otettu huomioon laitoskohtaisen riskinarvioinnin tulokset ja valvontaan käytettävissä olevat resurssit.

4. VALVONTAOHJELMAN LAATIMINEN

Valvontaohjelma muodostuu laitosluekkelosta, joka sisältää laitospkohtaisen, riskinarviointiin perustuvan suunnitelman kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä. Valvontaohjelma sisältää myös kuvauksen edellisen vuoden tavoitteiden toteutumisesta. Ohjelman mukainen valvonta on lupa- ja rekisteröintivelvollisten toimintojen osalta maksullista. Yksityiskohtaisen toimenpide- ja kohdeluettelon julkistaminen saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista, joten valvontaohjelmaa voidaan pitää ei-julkisena asiakirjana.

Valvontaohjelmaa laadittaessa ja valvontatoimenpiteitä aikataulutettaessa otetaan huomioon laitoksille aiemmin tehty valvonta. Valvontaohjelman vuosittaisia tarkastuksia määriteltäessä priorisoidaan laitokset, joiden viimeisimmästä tarkastuksesta on pisin aika tai joiden riskiluokitus sitä edellyttää. Ohjelman laatimisessa huomioidaan myös valvontatoimenpiteiden jakautuminen eri vuosille, jotta valvontaresurssit riittävät suunnitellun valvonnan toteuttamiseen.

Ohjelmassa esitetään seuraavat laitosta koskevat tiedot: toimiala, toiminnanharjoittajan nimi, osoite, tarkastustiheys, seuraava tarkastuskäynti, ympäristöluvan päätöspäivämäärä, lupamääräysten tarkistuspäivämäärä tai rekisteröintipäivämäärä, tarkastuskäyntipäivämäärä ja vuosiyhteenvedon saapumispäivämäärä sekä vastuuvälvoja.

Terveysvalvonnan johtaja hyväksyy vuosittain valvontaohjelman ja valvoo sen toteutumista. Valvonta-ohjelmasta ja edellisen vuoden toteutumasta laaditaan vuosittain yhteenveto ympäristöjaostolle.

5. VALVONTATOIMENPITEET JA VALVONNAN MAKSULLISUUS

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi ympäristönsuojelulain (205 §) mukaisesti periä maksun:

- Ympäristönsuojelulain mukaisen luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelystä
- Laatimaansa valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta
- Tarkastuksista, jotka ovat tarpeen ympäristönsuojelulain 175 tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka ympäristönsuojelulain 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi.

Keskeisin valvonnan keino ympäristöluvallisissa ja rekisteröitävissä toiminnoissa on määräaikaistarkastus. Määräaikaistarkastusten tiheys määritellään ympäristöriskien perusteella, jolloin otetaan huomioon toiminnan mahdolliset ja tosiasialliset vaikutukset ympäristöön, laitoksen päästötasot ja -tyypit huomioiden, onnettomuusriski sekä paikallisen ympäristön herkkyyks. Uusille lupavelvollisille kohteille tehdään ensimmäinen tarkastus toiminnan aloittamisen yhteydessä, jotta luvan toimintaedellytysten täytyminen pystytään

tarkastamaan. Tarkastuksia tehdään myös toiminnan muuttuessa, aiemmin havaittujen epäkohtien korjaamiseksi sekä valitusten ja yleisöilmoitusten perusteella.

Tarkastuksesta sovitaan toiminnanharjoittajan kanssa etukäteen ja varataan hänelle mahdollisuus osallistua tarkastukseen. Tarkastuksella käydään läpi laitoksen toiminta ja tilat, ympäristölupa ja lupamääräykset, toiminnassa tapahtuneet muutokset, tarkkailutiedot, lainsäädännön muutokset, toiminnasta mahdollisesti tulleet valitukset sekä poikkeukselliset tilanteet. Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus, josta käy ilmi tarkastuksen kulku, esillä olleet asiat ja tarkastajan tekemät keskeiset havainnot. Tarkastuskertomus toimitetaan toiminnanharjoittajalle, muille tarkastuksessa mukana olleille tahoille ja kirjataan kunnan tietojärjestelmään.

Suunnitelmallisen valvonnan valvontaohjelmassa olevista toimenpiteistä peritään maksu Sastamalan ja Punkalaitumen kuntien ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksytyn maksutaksan mukaisesti. Tarkastusmaksu sisältää myös ennakkovalmistelut, matkoista aiheutuneet kulut sekä tarkastuskertomuksen laadinnan, ja maksun suuruus perustuu omakustannusarvioon. Tarkastustehtävissä, joille ei ole määritelty kiinteää maksua, maksu määräytyy tehtävään käytettyjen työtuntien mukaan, yhden työtunnin hinta on 55 € taksan mukaisesti.

Ympäristölupien ja rekisteröinti-ilmoitusten mukaisen toiminnan tarkastamisen lisäksi muita maksullisia valvontatehtäviä ovat vuosikertomuksen tarkastaminen, YSL 175 ja 176 §:n mukainen tarkastus hallintopakkomääräyksen valvomiseksi tai 181 §:n mukainen toiminnan keskeyttämiseen liittyvä tarkastus. Rikkomuspohjaiset maksut koskevat kaikkea toimintaa.

6. VALVONTAOHJELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman toteutumisesta laaditaan vuosittain yhteenveto, jossa kuvaillaan toteutunutta valvontaa ja tarkastellaan suunnitellun valvonnan toteutumisastetta. Lisäksi kuvaillaan toteutuneita valvontaprojekteja ja yhteistyötä muiden valvontaviranomaisten kanssa. Tarvittaessa voidaan esittää tulisiko valvontasuunnitelmassa olevia tavoitteita muuttaa sekä se, paljonko jatkossa varataan resursseja valvontaan. Yhteenvedossa tarkastellaan myös valvonnan tarpeen mahdollisia muutoksia sekä suunnitelman päivitystarvetta lupavelvollisten kohteiden muuttuessa. Yhteenveto annetaan ympäristöjaostolle tiedoksi.

Laitosluettelon sisältävää valvontaohjelmaa päivitetään säännöllisesti kohteiden muuttuessa. Valvontasuunnitelma tarkistetaan 3 vuoden välein tai tarvittaessa.

7. VALVONNAN ORGANISOINTI JA RESURSSIT

Ympäristönsuojelun henkilöstöresurssit jakautuvat seuraavasti:

Nimike	Työaika ympäristönsuojelutehtävissä
ympäristötarkastaja	1 htv
ympäristöterveystarkastaja	0,6 htv
terveysvalvonnan johtaja	0,3 htv
Yht.	1,9 htv

Valvonnan resursseja käytetään paitsi ympäristölupavelvollisten ja rekisteröitävien laitosten suunnitelmalliseen valvontaan, myös kappaleissa 2.4 – 2.7 selostetun mukaisesti ympäristönsuojelulain, jätelain, maa-ainelain, hajajätevesilain yms. valvontaan sekä lupa- ja ilmoitusmenettelyjen hoitamiseen. Ympäristötarkastajan ja ympäristöterveystarkastajan työajasta ympäristönsuojelutehtävissä noin 70 % kuluu valvontasuunnitelmassa kuvailtuihin tehtäviin.

Valvonnan lisäksi resursseja tarvitaan mm. ympäristölupapäätösten valmisteluun, erilaisiin lausuntoihin, ympäristön tilan seurantaan, kestävän kehityksen edistämiseen, hallinnollisiin tehtäviin sekä neuvontaan. Valvontaan kuuluu myös haitankärsijän ilmoittamien kohteiden valvontaa.

7.1. Delegointi

Valvontatehtävien tehokas järjestäminen edellyttää ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan osittaista delegointia viranhaltijoille, tällöin esimerkiksi välitöntä reagointia edellyttävissä valvontatoimenpiteissä viranhaltija pystyy antamaan määräyksiä tai keskeyttämään toiminnan välittömästi. Sastamalan seudun sosiaali- ja terveyslautakunnan ympäristöjaosto on delegoinut toimivaltaansa viranhaltijoille. Delegoinnit tarkistetaan vuosittain ja päivitetään vastaamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä.

7.2. Viranomaisten välinen yhteistyö

Ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvonnassa toimivalta on ympäristönsuojeluviranomaisilla. Kohteiden valvonnassa yhteistyömuotoja ovat lähinnä lausunnot ympäristölupahakemuksiin sekä yhteistarkastukset. Valvontayhteistyötä on enemminkin ei-luvanvaraisten toimintojen ja vireille tulevien valitusasioiden valvonnassa. Näissä toimivalta tai toimintaa koskeva lainsäädäntö saattaa olla viranomaisten kesken enemmän päällekkäistä.

Viranomaiset, joiden kanssa tehdään yhteistyötä ympäristönsuojelun valvonnassa sekä yleisimmät yhteistyömuodot on kuvattu seuraavassa taulukossa:

Taulukko 3

Yhteistyöviranomainen	Valvontakohteet mm.
Kunnan rakennusvalvonta	rakennuslupahakemukset, hajajätevesisuunnitelmat, rakennus-/purkujätteet, roskaamiskohteet, eläinsuojat
Kunnan terveydensuojeluviranomainen	ympäristölupahakemukset, maatalouskohteet, yleisötapahtumat, joissa elintarvikkeita, vesihuoltolain vapautushakemukset
Kunnan kaavoitus	kaavahankkeet
Kunnan yhdyskuntatekniikka	yleiset alueet, infran rakentaminen ja ylläpito
Jätehuoltoviranomainen	jätelain kohteet, liittyminen jätehuoltoon
Maaseututoimi	maatalouskohteet
Vesi- ja jätehuoltolaitokset	vesi- ja jätehuollon valvontakohteet
Naapurikunnat	vaikutuksiltaan kunnan rajat ylittävät kohteet (melu, louhinta)
ELY-keskus	ympäristöluvat, pilaantuneiden maiden puhdistaminen, onnettomuustilanteet, MARA-ilmoitukset
Aluehallintovirastot	ympäristöluvat
Palo- ja pelastuslaitos	öljyntorjunta, öljysäiliöt, kemikaalikohteet, onnettomuudet
Poliisi	rikkomustilanteet, virka-apu
TUKES	tarkastuskäynnit kemikaalien varastointi
Evira	maatalouskohteet: lannoitus, eläinperäiset jätteet